PER UN ASSOCIACIONISME EDUCATIU INCLUSIU I DIVERS

07·11·2026

L'associacionisme educatiu ha tingut i té un paper protagonista en la construcció d'una xarxa comunitària forta a nivell català, treballant de manera voluntària per construir un món més just a través de l'educació en valors i l'associacionisme. Per això, agrupaments escoltes i esplais aspiren a ser espais on la **totalitat d'infants i joves del país hi pugui tenir accés**.

Tanmateix, tot i el creixement demogràfic i l'augment de la diversitat social i cultural a Catalunya, en bona mesura, causats per l'arribada de persones migrades durant les últimes dècades, degut a les successives crisis que han dificultat l'emancipació del jovent i, sobretot del jovent en situacions de major precarietat, aquest canvi **no s'ha traduït en un augment de la participació als caus i esplais**. Això ha generat una preocupació per la manca de representativitat del país en aquests espais. La preocupació i la voluntat d'autodiagnosi i revisió de les entitats educatives del CNJC va portar-nos l'any 2025 a impulsar el projecte anomenat Diversitat al cau i l'esplai, dins del qual es va encarregar a la fundació Ferrer i Guàrdia la realització d'un estudi sobre el perfil de participant de les entitats de l'associacionisme educatiu, així com la detecció de bones pràctiques i línies estratègiques a treballar. En aquest estudi, es van enquestar **més de 1200 monitors i monitores, caps i famílies d'infants i joves de gairebé 200 esplais i caus de Catalunya**.

Els resultats d'aquest estudi apunten a un predomini d'un **perfil força homogeni** en termes d'origen, identitat, ascendència o origen cultural, nivell formatiu i vinculació amb el lleure educatiu tant de caps i monis, com d'infants i famílies. Entre caps i monis, les persones amb nacionalitat no espanyola només representen l'1,33%, davant d'aproximadament el 19,58% de la població catalana de 15 a 24 anys. Entre els progenitors, el percentatge és del 7,24%,

lluny del 18,74% del conjunt de la població. Finalment, només el 4,37% dels infants té nacionalitat no espanyola, davant d'aproximadament el 17,96% de la població catalana de 0 a 14 anys. Les dades mostren, per tant, una clara infrarepresentació de la població de nacionalitat no espanyola.

El **nivell educatiu i la situació laboral** de les famílies d'infants que van al cau i l'esplai és superior a la mitjana de Catalunya. Gairebé el 80% dels progenitors d'infants i joves té educació superior davant del 46,66% de la població catalana de la mateixa franja d'edat. Entre els progenitors dels infants, el percentatge d'atur és inferior al 2%, mentre que hi ha un atur del 7,90% el segon trimestre del 2026.

Per contextualitzar aquestes dades, també cal entendre que, segons l'estudi, **el 87% de caps i monis han estat infants del lleure**, sent, per tant, el relleu i les trajectòries internes les majoritàries en aquest tipus d'entitats. Aquest fet reprodueix la manca d'inclusió de perfils diversos que ara mateix no es troben ja als agrupaments i esplais.

Aquestes són unes dades que assumim amb autocrítica i amb la voluntat d'utilitzar-les per seguir millorant en la nostra tasca educativa. Alhora, aquestes dades **no estan aïllades del context social**, sinó que s'emmarquen en una concatenació de múltiples crisis socials i econòmiques, que han dificultat l'emancipació de les joves i la seva **possibilitat de disposar de temps per a implicar-se comunitàriament** en la tasca de cap o moni. En concret, aquelles persones i col·lectius més precaritzats per motius de classe, nacionalitat, o racialització, a causa de situacions laborals, de l'habitatge o del racisme estructural, **són les que troben més dificultats a l'hora de participar en l'associacionisme**. Lluny de defugir la nostra responsabilitat com a entitats, no podem deixar d'assenyalar les causes estructurals que dificulten la participació d'aquests col·lectius, que s'han de resoldre, també, a nivell sistèmic. Per això,

des de les entitats també entomem els reptes de lluitar contra el racisme, la xenofòbia o el classisme.

Malgrat aquestes barreres, les entitats de lleure educatiu de base voluntària no ens quedem de braços plegats, i ja desenvolupen accions, projectes i estratègies per a ser més diverses. En la realització d'aquest projecte es van realitzar 6 jornades territorialitzades a Manresa, Reus, l'Hospitalet de Llobregat, Salt, Barcelona i Lleida, on es van poder posar en comú **bones pràctiques que les entitats estan duent a terme**. Aquestes jornades van servir també per elaborar les orientacions que el propi estudi recull. A més, a través de l'enquesta, s'ha pogut veure que més del 50% de caps i monis considera que el seu cau o esplai desenvolupa activitats i recursos per arribar a persones de perfils diversos. Així mateix, el 62% de caps i monis creu que el seu agrupament o esplai treballa per fomentar la coneixença d'altres realitats culturals i ètniques.

Per aquest motiu, les entitats educatives del CNJC ens unim per actuar conjuntament i afrontar aquesta situació, sense assenyalar esplais i agrupaments com a entitats aïllades d'aquest context social, i adquirim una sèrie de compromisos:

- **Divulgar els resultats d'aquest estudi** en els nostres espais interns, perquè les caps, monitores i responsables associatives el coneguin les dades i es puguin sensibilitzar amb aquesta realitat que volen transformar.
- **Impulsar i donar suport** als esplais i caus de cada entitat perquè puguin **implementar les línies estratègiques i accions recomanades en l'estudi**, tot tenint en compte que són propostes a llarg termini i que necessiten de canvis profunds.
- Fer el **seguiment pertinent** per tal que les línies estratègiques no quedin **en paper mullat**, assumint des de les federacions també alguns dels processos i accions per a sistematitzar i facilitar la tasca de diversificació als nostres espais.

- **Generar espais periòdics de reflexió, autodiagnosi i autocrítica**, tant interns per federacions, com entre federacions en el marc de l'àmbit d'educatives del CNJC, punt on va néixer la proposta conjunta de fer aquest estudi.

Tanmateix, també creiem necessari seguir reclamant a les administracions públiques que actuïn per fer front a la seva part de responsabilitat. Per això, reclamem:

- Que es faci efectiu el desplegament de l'**Estratègia de reconeixement del lleure educatiu de base associativa, voluntària i comunitària**, per tal de dotar de recursos a les entitats i fer que el lleure educatiu sigui una realitat coneguda i accessible per a tothom, un dret de la infància i la joventut.

Resolució presentada per:

Resolució presentada per Centre Marista d'Escoltes (CMS), Escoltes Catalans, Esplais Catalans (ESPLAC), Federació Catalana de l'Esplai, Minyons Escoltes i Guies de Catalunya (MEG), Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans (MCECC), Acció Escolta de Catalunya, Federació de Casals i Grups de Joves de Catalunya i Federació de Centres Juvenils Don Bosco de Catalunya.